

Сучасні методики укладання підручника з польської мови для студентів-економістів рівня А1-А2.

Бондарчук Лариса Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”

Польсько-українська співпраця на рівні вищої школи на сучасному етапі є надзвичайно перспективною, особливо у сфері професійної освіти. Євроінтеграційний вектор розвитку України, геополітичні умови розташування обох держав, а також спільне історичне минуле Польщі та України стають важливими чинниками у формуванні нових інноваційних освітніх програм, де польська мова набуває особливої актуальності для студента-економіста.

Як зазначає О. В. Хоменко, „...динамізм суспільного життя в умовах глобалізації ставить перед вищою професійною школою завдання підготовки фахівців, здатних швидко адаптуватися до економічних, соціальних, політичних та культурних змін в глобальному полікультурному та багатомовному світі, здатних почувати себе впевнено на ринку праці, готових до самоорганізації, самостановлення, духовного розвитку. Тобто, перш за все, йдеться про активну полікультурну та багатомовну особистість. Все це потребує якісної системи іншомовної підготовки майбутніх фахівців, зокрема економічних спеціальностей, яка відповідає об’єктивним вимогам сьогодення”[6: 3].

Вивчення польської мови в економічному ВНЗ як курсу практики усного та писемного мовлення — це практичне засвоєння студентами польської мови та нормативної бази її функціонування в комунікативно-мовленнєвих ситуаціях у різних сферах професійної діяльності та побуту, формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетенції. Практична та фахова мета курсу — опанування студентами вмінь і навичок всіх видів вільної мовленнєвої діяльності в межах програмної тематики. В основу курсу покладено принципи системності, комунікативної спрямованості навчання, порівняння мовних систем рідної й іноземної мов.

Як вказують методисти, „... професійна компетентність майбутніх фахівців з економіки – це важлива характеристика діяльності фахівця, його інтегративна якість, що є синтезом професійних компетенцій та особистісних

професійно важливих якостей. ...Структура професійної компетентності фахівця з економіки повинна обов'язково включати як компонент міжкультурну компетенцію" [7: 12].

Вивчення польської мови в економічному ВНЗ сприяє підвищенню міжкультурної компетенції, отриманню нових знань та навичок різного типу. А власне оволодіння мовою залежить від багатьох чинників, де одним із найголовніших виступає хороший підручник. Викладач та автор підручника польської мови з Житомирського державного університету Місяць Н.К. вказує, що „... стратегія побудови підручника з польської мови для українців полягає в урахуванні співвідношень української та польської мов та психологічних особливостей засвоєння другої мови, зокрема мовної та мовленнєвої компетенції” [5: 159].

На сьогодні підручників із польської мови для іноземців (зокрема спрямованих на україномовну чи російськомовну аудиторію) досить багато. Такі навчальні посібники пропонуються як українським, так і польським книжковим ринком. Розглянемо кілька з них (зокрема підручники зорієнтовані на рівні А1-А2), щоб визначити ключові моменти концепції, побудови, стратегії і тактики подання навчального матеріалу.

Українські і російські автори пропонують кілька підручників, що спрямовані на вивчення польської мови з нуля (рівня А1-А2). В основі таких підручників лежить сучасний комунікативний підхід вивчення іноземних мов. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності правильно і доречно використовувати мову залежно від конкретної ситуації спілкування. Сам термін «комунікативна компетенція» є центральним у комунікативній методиці навчання іноземних мов, і більшість вчених вважають формування комунікативної компетенції у тих, кого навчають, метою навчання іноземної мови. Тексти, вправи, величезна кількість діалогів, ситуативних мовних вправ і т.п. у підручниках комунікативного типу ґрунтуються власне на спілкуванні, комунікації польською мовою.

Мабуть, одним із найвідоміших підручників, написаних у комунікативному руслі, є підручник «Hurra po polsku!», який складається з 20 розділів [2]. Він містить оригінальні, сучасні тексти, пов'язані із ситуаціями з повсякденного життя (наприклад, сім'я, подорожі, бізнес, Інтернет, спорт, релігійні свята), опис реального життя в Польщі тощо. Такого ж типу є підручник «Polski, krok po kroku», в якому з першого заняття всі завдання та пояснення написані польською, представленні автентичні тексти, вправи з текстами вимагають доповнень, відповідей на питання тощо, які урізноманітнюють роботу над мовою [3].

Якщо підручник комунікативного типу чітко зорієнтований на конкретну іноземну аудиторію, то активно використовується і момент міжкультурної комунікації, де спостерігається порівняння двох або кількох мови чи культур в конкретних практичних ситуаціях.

Традиційні підручники з іноземної мови, як відомо, побудовані за граматико-перекладним принципом, де вивчення граматичної системи мови відіграє надзвичайно важливу роль у вивченні іноземної мови. На нашу думку, такі підручники більш зорієнтовані на спеціалістів, філологів, хоча й можуть використовуватися для аудиторії будь-якого типу. Лексичний мінімум подається тут як двомовний словник, і вимагає механічного заучування напам'ять. Підручники часто переобтяжені художніми текстами, а виклад граматичного матеріалу від правила до практичних прикладів часто є громіздким та незрозумілим (наприклад, підручник Войцевої О. А. „Польська мова: навчальний посібник”) [4].

Прямий метод у вивченні іноземної мови передбачає оволодіння живою мовою, мовою повсякденного спілкування носіїв мови. Підручники, написані у такому руслі, виключають використання рідної мови, повністю занурюють в іноземну мову. Широке застосування у книгах такого типу знаходить семантизація через наочність, використання картинок, ілюстрацій, аудіо-та відеоматеріалів, конкретних предметів, схем тощо. На основі прямого методу вивчення іноземної мови виникли аудіолінгвальний та аудіовізуальний методи, які нині використовуються у вигляді додаткового типу робіт під час вивчення іноземних мов.

Підручників з польської мови для студентів-економістів на сучасному етапі дуже мало. Зрозуміло, що в основу побудови такого підручника ляже сучасний комунікативний метод укладання як найбільш ефективний на даному етапі у вивченні іноземної мови. Але враховуючи специфіку професійної мови економістів, такий підручник обов'язково повинен мати і заглиблення в професійну комунікацію. Гарною спробою створити підручник для іноземців-економістів є підручник „Ekonomia - to nie boli. Polski język ekonomiczny dla cudzoziemców”, виданий при Люблінському університеті імені Марії Кюрі-Склодовської [1]. Але, по-перше, він орієнтований вже на підготовлену аудиторію (рівень B, або й C), і, по-друге, такий підручник все ж має традиційну побудову: робота над текстами, виконання вправ, вивчення напам'ять професійної лексики тощо.

Отже, підручники польської мови, видані як в Україні, так і в Польщі, на сьогодні складені з урахуванням найновіших розробок з методики викладання польської мови. В їх основу лягла теорія комунікативного викладання іноземної мови, яка передбачає формування у студентів навичок використання мови як інструменту спілкування. Згідно з цією концепцією, теоретичний матеріал подається в обмеженому обсязі, а на перший план висувається завдання практичного оволодіння мовою як в усній, так у письмовій формі. На нашу думку, у створенні підручника з польської мови рівня A1-A2 для студентів-економістів буде виправданим поєднання комунікативного і традиційного методів, зрозуміло, з урахуванням загальномовних та професійних моментів міжкультурної комунікації.

Література:

1. Dunin-Dudkowska Anna, Trębska-Kerntopf Anna. *Ekonomia - to nie boli. Polski język ekonomiczny dla cudzoziemców.* – Lublin: UMCS, 2006. – 278 s.
2. Małolepsza Małgorzata, Szymkiewicz Aneta. *Hurra po polsku!* – Warszawa: Prolog, 2007. – 87 s.
3. Stempek Iwona, Stelmach Anna. *Polski, krok po kroku.* - Warszawa: Polish-courses.com, 2010. – 112 s.
4. Войцева О. А. *Польська мова : навчальний посібник.* – К. : Букрек, 2007. – 384 с.
5. Місяць Н.К. *Підручник з польської мови для українців: стратегія і тактика побудови // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. №14.* – Харків: Видав ХНУ, 2003. – С.151-159.
6. Хоменко О. В. *Іншомовна підготовка студентів економічних спеціальностей в контексті глобалізації: монографія.* – К.: КНУТД, 2014. – 364 с.
7. Чередніченко Г., Зеліковська О., Бондаренко Ю. *Особливості підготовки студентів економічних спеціальностей / Електронне фахове видання «Теорія та методика управління освітою».* – Київ, 2012. – Вип. № 9. – 14 с.